

ВЗАЄМОДІЯ ОСВІТИ ТА ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Наводиться огляд сучасних проблем підготовки висококваліфікованого персоналу. Обґрунтовується роль швидкого зростання інформаційного потоку у процесі отримання знань. Особлива увага приділяється співпраці між фінансовими та освітніми інституціями для кращої підготовки кадрів. Представлені основні типи зазначеної співпраці та окреслено її переваги. Сформульовано висновки, що освітня та фінансова взаємодія може покращити ефективність формування людських ресурсів.

Ключові слова: фінансовий сектор, освітні інституції, підготовка персоналу.

Приводится обзор современных проблем подготовки высококвалифицированного персонала. Обосновывается роль быстрого роста информационного потока в процессе получения знаний. Особое внимание уделяется сотрудничеству между финансовыми и образовательными учреждениями для лучшей подготовки кадров. Представлены основные типы указанного сотрудничества и очерчены его преимущества. Сформулированы выводы, что образовательное и финансовое взаимодействие может повысить эффективность формирования человеческих ресурсов.

Ключевые слова: финансовый сектор, образовательные учреждения, подготовка персонала.

A review of the contemporary problems of the highly qualified specialists training is presented. The role of the rapid growth of the informational flow for the process of the knowledge gaining is justified. Special attention is given to the cooperation between the financial and educational institutions for the better staff training. The main types of above mentioned cooperation are introduced and the advantages of the relationships adjustment are outlined. Conclusions are drawn that the educational and financial interaction can improve the efficiency of the human resource formation.

Keywords: financial sector, educational institutions, staff training.

Вступ.

Непрості умови сучасного економічного стану України вимагають підвищеної уваги до питання кадрових ресурсів. Рівень підготовки фахівців фінансового сектору є достатньо високим, однак через постійне оновлення інформаційних

потоків та у зв'язку з розвитком інформаційних технологій, спостерігається розрив між отриманими студентами теоретичними знаннями та їхнім практичним застосуванням.

Постановка проблеми.

Фінансовий сектор – невід'ємний складовий елемент ринкової економіки, без результативного функціонування якого неможливим є вихід країни з кризового становища. Тому питання ефективного формування кадрового потенціалу зазначеного сектору постає особливо гостро. В сучасних умовах швидкозмінних законодавчих актів та постійного оновлення програмного забезпечення, освітні заклади не завжди мають змогу надавати студентам найновішу інформацію чи знайомитись з програмним забезпеченням, що використовуються фінансовими установами. Останні також не завжди охоче приймають студентів для проходження практики чи викладачів для стажування, оскільки вважають свою діяльність комерційною таємницею.

Аналіз останніх досліджень.

Дослідженням питань співпраці між вищими навчальними закладами, роботодавцями та випускниками займаються Е. Власенко, О. Горбунов, П. Куликов, М. Мельник та інші. Разом з тим, недостатньо проаналізовано наявний досвід підвищення якості професійної освіти шляхом налагодження співпраці між освітніми установами та фінансовими інституціями як майбутніх працедавців нинішніх студентів [4, с. 2-3].

Постановка завдань.

Основними завданнями статті є:

- розкрити сучасні проблеми професійної підготовки у ВНЗ;
- проаналізувати наявний досвід співпраці освітніх установ та фінансових організацій в частині формування кадрового потенціалу;
- визначити переваги та недоліки налагодження співпраці для обох сторін щодо підготовки висококваліфікованого кадрового потенціалу.

Виклад основного матеріалу.

Сьогодні, за умов економічної кризи, з одного боку, та все зростаючої конкуренції, з другого, в системі освіти гостро постає питання підготовки висококваліфікованих фахівців. Здавалось би, що це питання було актуальним завжди, однак, сьогодні на ринок освітніх послуг виходять нові його суб'єкти - роботодавці. Нажаль, більшість з них не сприймають молодого випускника ВНЗ як спеціаліста, що відразу готовий приступити до виконання непростих завдань і доручень. Отримані у ВНЗ знання розцінюються лише як базові, а найбільше критичних зауважень має практична підготовка молодих фахівців, які не відповідають умовам ринку. Причиною цього є стрімке зростання потоку інформації, та відповідно – постійний процес оновлення знань. Темпи його зростання ведуть до того, що до кінця навчання отримані у ВНЗ знання стають застарілими. З проблемою старіння знань стикаються не лише підприємства, що займаються розробкою інноваційних технологій чи програмного забезпечення. Досить актуальною вона є і для організацій фінансового сектору, що обслуговують населення в частині здійснення операцій з фінансовими ресурсами. Їхня діяльність регулюється великою кількістю нормативних документів, що постійно зміню-

ються, та є неможливою без освоєння не лише стандартних процедур, а й внутрішнього програмного забезпечення. Останнє також досить швидко старіє, потребує оновлення, що має бути врахованим у процесі формування практичних навичок майбутніх фахівців.

Тому, досить часто фінансові установи, що прагнуть отримати спеціалістів високого рівня, шукають нові можливості для їх підготовки. Формування якісного кадрового потенціалу можливе лише за умови тісної співпраці сторін, що прагнуть якісно підготувати молодих спеціалістів, в нашому випадку – це вищі навчальні заклади та організації фінансового сектору як потенційні роботодавці. Таке партнерство є результативним для обох сторін, оскільки дає змогу підвищити ефективність освітніх проектів та самого процесу навчання, та підвищити рівень практичної підготовки випускників ВНЗ.

Взаємодія між вищими навчальними закладами та роботодавцями найчастіше проявляється у двох формах: це альянси зазначених сторін чи співпраця на договірній основі. Договірні стосунки є найпростішими, і тому – найпоширенішими на сьогоднішній день. Їх зміст проявляється в тому, що між ВНЗ та фінансовими інституціями укладається договір про спільну підготовку студентів, в якому вказується: кількість студентів, терміни їх підготовки, вартість навчання, способи оплати та форми участі фінансових установ у навчальному процесі. Що стосується альянсів, то це – більш складніше за організаційною формою об'єднання кількох підприємств та вищих закладів, що ґрунтується на угоді про спільне фінансування навчання, участь у розробці чи модернізації навчальних програм[7, с.21-22].

Безперечно, таке партнерство має багато переваг як для закладів освіти, так і для роботодавців. Серед переваг, які отримують ВНЗ, можна виділити наступні:

- оновлення тематики дослідних робіт, що є актуальними для фінансового сектору;
- закріплення студентами теоретичних основ та набуття практичних навичок під час проходження практики у майбутніх роботодавців;
- можливість для викладацького складу оновити свої знання у процесі стажування;
- участь працівників фінансових установ у навчальному процесі гарантує постійне оновлення знань;
- співпраця між фінансовими установами та ВНЗ, в частині подальшого працевлаштування випускників, підвищує привабливість освітніх закладів для студентів та абітурієнтів;
- додаткові джерела доходів.

Варто зазначити, що поєднання теоретичної й практичної підготовки, інтеграція навчання з науково-дослідною та експериментальною роботою сприяють практичній спрямованості навчання, активному пошуку та впровадженню нетрадиційних форм і методів навчання студентів, формуванню цілісної особистості майбутніх фахівців [5, с.4].

Якщо говорити про переваги зазначеного партнерства для інституцій фінан-

сового сектору, то варто відзначити:

- участь у підготовці майбутніх працівників ще в процесі навчання;
- можливість пропонувати актуальні теми для дослідження;
- готовність випускників приступати до роботи відразу після закінчення навчання;
- молоді спеціалісти володіють не лише новими навичками, а й знайомляться з внутрішньою організаційною структурою майбутнього роботодавця, що прискорює процес їх "влиття в колектив".

Разом з тим, будь-які форми співпраці закладів освіти та бізнесу мають в собі приховані небезпеки. Досить часто вищі навчальні заклади вбачають у такому партнерстві лише додаткове джерело доходу, оскільки змушені протистояти таким негативним явищам як недостатнє фінансування та постійне зростання вартості навчання. Це веде за собою ризик постійної залежності університетів від бізнесу. Можуть виникати конфліктні ситуації щодо публікацій результатів, які суперечать інтересам фінансуючої сторони, чи ідуть на користь їх конкурентів. Саме тому, необхідною умовою будь-якого партнерства за участю освітніх закладів, повинно бути дотримання прозорих та чітких процедур співпраці [2, с.640-641].

Щодо прикладів співпраці між освітнім та фінансовим секторами в Україні, то особливої уваги заслуговує проект "Фінансова грамотність", що впроваджується Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України у тісній співпраці з Національним банком України (НБУ) та Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Метою викладання цього проекту є забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань, зокрема здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, а також розрахунок вартості надання індивідуальних фінансових послуг, таких як страхування, кредитування для здійснення крупних покупок та електронних карток. Проект також навчає фінансовій відповідальності (сплата податків, повернення кредиту) та правам споживачів. Програма курсу поділена на чотири основні блоки: "Власні фінанси", "Заощадження та інвестування", "Кредитування та запозичення", "Планування власного та сімейного бюджету" та складається з 30 уроків.

У 2011-2012 н. р. деякі елементи курсу викладалися в рамках пілотного проекту у 13 загальноосвітніх школах у п'яти різних регіонах України (Київ, Львів та Львівська область, Харків, Черкаси та Донецька область). Після отримання пілотним проектом виключно позитивних відгуків від учителів, учнів та незалежних фахівців, Міністерство затвердило викладання цього курсу в українських школах на експериментальній основі як факультативного предмету на наступні сім років.

Проект "Фінансова грамотність" викладатиметься у 68 загальноосвітніх навчальних закладах, у тому числі в коледжах, у 14 областях України для учнів 10-х класів протягом 2012-13 навчального року. Навчальні матеріали для нового курсу (навчальна програма, підручник та робочий зошит для учня, а також навчальний посібник для вчителя) були розроблені Університетом банківської справи НБУ та Проектом USAID "Розвиток фінансового сектору" (FINREP) та

затверджені Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України [6].

Ще одним прикладом продуктивної співпраці між роботодавцями фінансового сектору і ВНЗ та формування високоякісного кадрового потенціалу фінансового сектору є приклад роботи Університету банківської справи Національного банку України (УБС НБУ). Основною відмінністю Університету є його чітка та ґрунтовна профільна орієнтація, що зумовлена саме тим, що УБС – вищий навчальний заклад Національного банку. При затвердженні навчальних програм, враховується принцип поєднання теоретичних та практичних занять, останні з яких проводяться вже з першого курсу. Для глибшого розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу в Університеті створені навчально-тренувальні банки та бухгалтерії, працює студентська кредитна спілка “Таличина”.

Саме з ініціативи фахівців Університету банківської справи, створено науково-виробничий комплекс “Західбанкосвіта” для відпрацювання моделі ступеневої підготовки спеціалістів для банківської системи України та для поширення фінансової грамотності у школах.

Для того, щоб викладачі, студенти та аспіранти УБС мали можливість брати участь у міжнародних науково-освітніх проектах, грантах, проходити стажування та практику за кордоном, Університет тісно співпрацює з іншими закладами освіти, банківськими інституціями та консалтинговими фірмами Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Іспанії, Латвії, Німеччини, Польщі, Росії, Чехії, Швейцарії та Японії.

Поступово УБС набуває все чіткіших ознак не просто навчального закладу Національного банку України, а й науково-інноваційного центру, дослідні теми якого впроваджуються у використання НБУ та іншими фінансово-кредитними установами.

Зважаючи на те, що ситуація на ринку праці сьогодні досить непроста, знайти місце роботи молодому випускнику, є досить складно. У зв’язку з цим, проблему працевлаштування в Університеті розв’язують спільно з роботодавцями. Банківські працівники не лише допомагають дізнатися, яка спеціальність є затребуваною в певний період часу, а й долучаються до читання лекцій, проведення тренінгів, семінарів, круглих столів, диспутів, навчально-освітніх, навчально-виховних та інших інформаційно-освітніх заходах Університету. Серед них: “Кращий за професією”, “Молоді та здібні”, “Ярмарок працевлаштування”, “Кар’єра та освіта”, “Ерудит”, “Студентська інновація”, “Ярмарок ідей” тощо. Зазначений вище “Ярмарок працевлаштування” є традиційним заходом, який проводять у Львівському інституті банківської справи УБС НБУ, починаючи з 2003 р. Такий комплексний підхід до формування майбутнього професіонала забезпечує майже 90-відсоткове працевлаштування випускників [3]. Як зазначають самі керівники фінансових установ, велика частина їхніх працівників – саме випускники цього закладу. Для прикладу, за словами директора Львівської обласної дирекції ВАТ “Райффайзен Банк Аваль”, кожен третій їх працівник – випускник Львівського інституту банківської справи УБС НБУ [1].

Після проведення ґрунтовного аналізу результатів моніторингу якості підготовки фахівців, враховуючи зауваження і побажання роботодавців, в Універ-

ситеті визначають основні недоліки у підготовці фахівців та розробляються шляхи їх подолання, що, безумовно, знаходить відображення в робочих навчальних планах та програмах.

В дійсності, виробництво знань веде до досліджень в усіх можливих напрямках, таким чином сприяючи ширшим перспективам. В такому випадку галузеві кордони стають лише на заваді. Саме тому, необхідно сприяти дво- та багатосторонній співпраці між закладами освіти та роботодавцями, що можуть бути представлені як фінансовими установами, так і приватним сектором та бізнесом.

Результати дослідження.

У даній статті:

- досліджено питання співпраці університетів та фінансового сектору, в результаті чого визначено переваги та недоліки спільної підготовки трудового потенціалу;
- проаналізовано досвід вже існуючої співпраці між освітніми та фінансовими установами;
- досліджено проблему першого місця роботи молодих спеціалістів

Висновки.

На основі викладеного вище, можна зробити наступні висновки:

- питання спільного формування кадрового потенціалу вищими навчальними закладами та фінансовими інституціями має ряд переваг для обох сторін;
- існуючі недоліки та загрози такої співпраці можна усунути, встановивши чіткі та прозорі умови та процедури співробітництва;
- як і будь-який інший напрям економічної діяльності, співпраця для підготовки висококваліфікованих кадрів вимагає державної підтримки. Доречним буде розробка програм стимулювання участі фінансових установ у процесі навчання майбутніх співробітників, прийняття певних законодавчих актів для підвищення зацікавленості фінансових інституцій у прийнятті на роботу молодих спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альма-матер для справжніх українських банкірів/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
// <http://www.banksinfo.kiev.ua/news?id=1098>
2. Вознюк-Богів І. Проблеми свободи та автономії Європейських університетів // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір: (збірник наукових праць). – НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2012. – Вип. 2(94). – С.635-647.
3. Дутка Г. Я. Авторитетна вища школа для тих, хто хоче стати успішним у галузі банківництва, економіки та фінансів (до 70-річчя Львівського інституту банківської справи УБС НБУ) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
// <http://do.gendocs.ru/docs/index-19310.html?page=24>
4. Кліх Л., Сидоренко В. Стратегічне партнерство між ВНЗ та роботодавцями як умова підвищення конкурентоздатності професійної освіти/ [Електрон-

ний ресурс]. – Режим доступу:

// <http://www.tmpe.gb7.ru/docs/3/12kliuea.pdf>

5. Мокін Б., Мізерний В., Мензул О. Професійна підготовка фахівців у ВНЗ в контексті ідеології інтеграції навчання з виробництвом / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

//<http://www.tmpe.gb7.ru/docs/3/12moktpi.pdf>

6. Про запровадження курсу "фінансова грамотність" у загальноосвітніх навчальних закладах / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

// http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=121460

7. Як налагодити партнерство: рекомендації для бізнесу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

// http://www.csr-ukraine.org/userfiles/fileЯк_налагодити.pdf